

**QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)**

**ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE**

Seduta tat-30 ta' Gunju, 2004

Citazzjoni Numru. 653/1995/2

Edgar Mangion

vs

Mary Mangion

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 18 ta' Mejju 1995 a fol. 1 tal-process fejn gie premess:-

Illi l-attur kien izzewweg lill-konvenuta fil-21 ta' April 1969 (Dok. "A");

Illi l-kunsens tal-kontendenti ghal dan iz-zwieg kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga u fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali tagħha u b'anomalija psikologika serja li għamlitha mpossibbli ghall-

Kopja Informali ta' Sentenza

kontendenti li jaqdu l-obbligazzjonijiet essenziali taz-zwieg;

Illi *inoltre*, l-kunsens tal-kontendenti kien inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' diversi elementi essenziali tal-hajja mizzewga;

Illi ghalhekk, iz-zwieg iccelebrat mill-kontendenti fil-21 ta' April 1969 huwa null u bla effett legali.

Illi I-istess attur talab lil din l-Qorti sabiex ghar-ragunijiet premessi:

1. Tiddeciedi u tiddikjara li z-zwieg iccelebrat mill-kontendenti fil-21 ta' April 1969 huwa null u bla effett legali u taghti dawk il-provvedimenti kollha l-ohra illi jkunu opportuni f'dan ir-rigward.

Bl-ispejjez kontra l-konvenuta li hija ngunta biex tidher ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol. 3 tal-process;

Rat il-lista ta' xhieda u d-dokumenti esebiti a fol. 3 sa 4 tal-process;

Rat id-digriet ta' din il-Qorti diversament presjeduta dakinhar mill-Onorevoli Imhallef Vincent Degaetano, datat 5 ta' Gunju 1995 fejn l-attur gie ordnat li jipprezenta c-cerifikat taz-zwieg mill-kbar u il-Qorti avzat li qabel ma jigu pprezentati I-istess dokumenti il-kawza ma kenitx ser tigi appuntata.

Rat in-nota ta' l-attur datata 21 ta' Marzu 1996 fejn ipprezenta certifikat taz-zwieg, *in verita'* mhux dak mitlub mil-istess Qorti diversament presjeduta.

Rat li l-kawza giet appuntata fl-10 ta' April 1997 minn din il-Qorti diversament kostitwieta mill-Onorevoli Imhallef Noel Arrigo u hekk appuntata ghas-seduta tat-30 ta' Gunju 1997.

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet tal-konvenuta datata 24 ta' April 1997 a fol. 12 fejn gie eccepier:-

1. Illi in kwantu l-kawza ta' l-annullament qegħda tigi attribwita lill-ecċipjenti, l-pretensjonijiet avanzati mill-attur huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u għalhekk għandhom jigu michuda.
2. Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni u l-lista tax-xhieda tal-konvenuta a fol. 12 u 13 tal-process.

Rat il-verbali tas-seduti quddiem din il-Qorti diversament presjeduta mill-Onorevoli Imħallef Noel Arrigo, tat-30 ta' Gunju 2002 fejn giet nominata Dr. Lorraine Schembri Orland bhala Perit Legali; tat-23 ta' Settembru 1997; ta' l-20 ta' Novembru 1997; tal-11 ta' Frar 1998; tas-16 ta' Gunju 1998; tat-13 ta' Novembru 1998; tat-12 ta' April 1999; tat-2 ta' Lulju 1999; ta' l-20 ta' Jannar 2000; ta' l-1 ta' Gunju 2000; ta' l-4 ta' Dicembru 2000; tat-18 ta' Gunju 2001; u tas-26 ta' Novembru 2001 u tat-22 ta' April 2002 fejn l-istess kawza giet appuntata għal quddiem din il-Qorti hekk kif presjeduta għat-23 ta' Ottubru 2002.

Illi jigi nnutat li fil-verbali quddiem din l-istess Qorti diversament presjeduta id-difensur ta' l-attur Dr. Raymond Zammit informa lill-Qorti fil-verbali tas-seduti tat-23 ta' Settembru 1997, u ta' l-20 ta' Novembru 1997 li l-provi kienu qed jingabru.

Illi mill-verbali tas-seduti quddiem l-Perit Legali hekk nominata, jirrizulta li fis-seduti ta' l-20 ta' Ottubru 1997 deher biss l-Avukat ta' l-attur u ma sar xejn; ta' l-25 ta' Novembru 1997 deher biss l-Avukat ta' l-attur u ma sar xejn; u fit-13 ta' Mejju 1998 ma deher hadd u ma sar xejn.

Illi fil-verbali quddiem il-Qorti hekk diversament presjeduta mill-11 ta' Frar 1998, l-istess Difensur ta' l-attur u l-Perit Legali hekk nominati, ndikaw lill-istess Qorti li l-provi kienu qed jingabru.

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi in vece fl-ewwel darba li din il-kawza dehret quddiem din il-Qorti fis-seduta tat-23 ta' Ottubru 2003 Dr. Noel Bartolo ghall-konvenuta kien informa lill-Qorti li ma sar xejn u ghalhekk gie rrevokat l-inkarigu tal-Perit Legali u l-kawza giet differita *Sine Die*;

Rat ir-rikors ta' l-attur datat 23 ta' Ottubru 2002 fejn talab li l-kawza tigi riappuntata;

Rat id-digriet ta' l-20 ta' Marzu 2003 fejn il-kawza giet riappuntata ghas-smigh ghat-28 ta' Mejju 2003;

Rat il-verbal tas-seduta tat-28 ta' Mejju 2003 fejn il-Perit Legali giet ordnata tirritorna l-inkartament tas-seduti u l-konvenut inghata terminu biex jipprezenta l-affidavits tieghu;

Rat li l-atti processwali gew ritornati mill-Perit Legali fid-9 ta' Lulju 2003;

Rat is-seduti mizmuma mill-Perit Legali datati 15 ta' Settembru 1997, 20 ta' Ottubru 1997, 25 ta' Novembru 1997, 13 ta' Mejju 1998 fejn ma sar xejn; 24 ta' April 1998, 8 ta' Gunju 1998 u l-1 ta' Lulju 1998 fejn xehed l-attur, u tat-22 ta' Lulju 1998 fejn xehdet Manuela Mangion, omm l-attur; l-attur iddikjara biss li "*kien prattikament ghalaq il-provi tieghu*" fir-rikors tieghu datat 23 ta' Ottubru 2002 wara li l-kawza marret *sine die* fit-23 ta' Ottubru 2002 u kien fil-fatt b'nota ta' l-20 ta' Novembru 2002 li iddikjara "*li ma fadallux iktar provi x'iresqaq*".

Rat li l-ahhar verbal tal-Perit Legali qabel irritornat il-process, kien dak datat 22 ta' Lulju 1998 fejn wara li xehdet omm l-attur fl-istess seduta vverbalizzat li "*perit sottoskrift giet awtorizzata tiffissa seduta mal-Magistrat Michael Mallia għad-depozizzjoni tieghu bhala xhud fil-kaz odjern*". (a fol. 50).

Rat il-verbal tas-seduta tat-23 ta' Ottubru 2003 fejn il-kawza giet differita għas-sentenza għat-30 ta' Gunju 2004;

Rat id-dokumenti esebiti;

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

(A). PRINCIPJI LEGALI.

Illi l-premessi fic-citazzjoni attrici huma kkontemplati fl-**artikolu 19 (1) (d), (f) u (g) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** u cjoe` l-Att dwar iz-Zwieg.

Illi l-attur jissottometti illi z-zwieg bejnu u bejn il-konvenuta għandu jigi dikjarat null *inter alia* a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255** li jghid:

“(d) jekk il-kunsens ta’ xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenziali tagħha, jew b’anomalija psikologika serja li tagħmilha mpossibbli għal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenziali taz-zwieg”.

Illi dwar dan is-sub-artikolu din il-Qorti kif presjeduta diga' kellha okkazjoni tezaminah, u għalhekk tagħmel referenza għas-sentenza “**Joseph Borg vs Maria Nicolina Cutajar** **gia` Borg**” (Cit. Nru. 1564/97/RCP – deciza fil-21 ta' Ottubru 1999) u ghall-principji hemm enuncjati.

Illi fis-sentenza “**Kevin Spiteri vs Avukat Dr Renzo Porella Flores et noe**” (Cit. Nru. 2443/97/RCP – deciza 18 ta' Jannar 2000) il-Qorti għamlet referenza għall-espozizzjoni ta' **Viladrich**:

“Thus, there is grave lack of discretion of judgement when it is proven that a contracting party lacks intellectual and volitional maturity necessary to discern, in view of binding oneself in an irrevocable manner, the essential rights and duties of marriage, which are the object of mutual surrender and acceptance. The discretion of judgement refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties which enables them to give

and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring” (**Viladrich, P.J.**, “**Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated.**” (Montreal, 1993), p. 686).

Illi kwantu ghall-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap. 255**, dawn l-obbligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabbilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Dawn huma “*the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics*” (**Viladrich, P.J.**, op.cit., p. 687).

Illi wkoll fis-sentenza **“Alexandra sive Sandra Farrugia vs Raymond Farrugia”** (P.A. (VGD) 10 ta’ Settembru 1997) inghad wkoll li:

“*Kwantu għad-difett serju ta’ diskrizzjoni ta’ gudizzju – Art. 19 (1) (d) – biex ikun hemm nuqqas serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju jrid ikun hemm inkapacita’ psikika (mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku psikjatriku) jew kostituzzjonali li wiehed jagħraf u jirrifletti, jew li jiddeciedi liberalment, fuq l-oggett tal-kunsens matrimonjali (“**Isabelle Zarb vs Stephen Attard**” – P.A. 21 ta’ Novembru 1995). Mhix għalhekk kwistjoni ta’ inkompatibilita’ ta’ karattru, jew ta’ decizjoni jew decizjonijiet zbaljati. Il-paragrafu (d) ikompli jitkellem dwar “anomalija psikologika serja li tagħmilha mpossibbli għal*

dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenziali taz-zwieg". Il-Qorti tossova li l-ligi tagħna tirrikjedi mhux biss anomalija psikologika tkun wahda serja, izda li tkun tagħmilha mpossibbli mhux semplicemente diffici, li wieħed jaqdi l-obbligazzjonijiet essenziali taz-zwieg ossia jassumihom".

Illi għalhekk b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju l-legislatur ma riedx ifisser semplicemente kwaliasi stat ta' mmaturita` li parti jew ohra fiz-zwieg tista' tkun fiha filmument li jingħata l-kunsens reciproku (**"Nicholas Agius vs Rita Agius già Caruana"** – P.A. (VDG) tal-25 ta' Mejju, 1995).

Illi li kieku l-legislatur irrikjeda maturita` shiha u perfetta, ffit jew addirittura ebda zwieg ma kien ikun validu. Innuqqas ta' *discretio judicii* hu kuncett guridiku ntrinsikament marbut mal-kapacita` ta' parti jew ohra fiz-zwieg li tagħti l-kunsens liberu u xjenti tagħha għar-rabta taz-zwieg. Kif jispjega l-gurista **Colagiovanni** meta sostna li:-

"Il matrimonio, in quanto patto ossia "foedus" ..... richiede una capacita` intellettuale e volitiva al di sopra di ogni altro contratto che è per lo meno rescindibile, in casi determinati dalla legge, richiede quindi una integrita` di mente e di liberta`, dato che ..... si tratta di assumersi una "servitus" per tutta la vita" (Forum, 1990, Vol. 1 part I, p. 72).

Illi pero`, kif già ingħad, b'immaturita` jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju d-dottrina u l-gurisprudenza *"non si riferiscono ad una piena e terminale maturità, non esigono nei nubenti una conoscenza perfetta ed esaustiva di ciò che comporta il matrimonio, non richiedono una preveggenza chiara ed assoluta di ciò che può comportare la vita coniugale, né un perfetto equilibrio volitivo-affettivo, né infine una conoscenza perfetta delle motivazioni della scelta matrimoniale. Ecco perché riesce più appropriato l'uso del termine discrezione di giudizio, che fa riferimento ad un certo discernimento ma non implica il raggiungimento di una*

maturita` piena” (Pompedda, M.F., “Il Consenso Matrimoniale in Grochlewski” – Pompedda – Zagglia, “Il Matrimonio nel Nuovo Codice di Diritto Canonico” (Padova, 1984), pagna 46).

Illi kif gie affermat diversi drabi minn din il-Qorti, inkluz fis-sentenza **“Alessandra sive Sandra Mc Monagle qabel Mamo vs Mario Mamo”** (P.A. (VDG) 26 ta’ Ottubru 2000) ikun hemm id-difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fis-sens ta’ l-ewwel parti tal-paragrafu (**d**) imsemmi kemm-il darba jirrizulta li, *“fil-mument ta’ l-ghoti tal-kunsens matrimoniali, parti jew ohra tkun priva b’mod sostanziali, ossia gravi, minn dik il-fakolta` kritiko-estimativa jew kritiko-valutativa dwar l-oggett tal-kunsens taz-zwieg, jew minn dik il-maturita` affettiva li hija presuppost ghal ghazla libera dwar l-imsemmi oggett. Id-difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju, ghalhekk, ma hux semplicemente nuqqas ta’ hsieb, nuqqas ta’ riflessjoni; anqas ma jfisser li wiehed jaghmel ghazliet jew jiehu decizjonijiet zbaljati – in fatti decizjoni jew ghazla zbaljata hi perfettament kompatibbli ma’ diskrezzjoni ta’ gudizzju”* (ara, **“Emanuel Camilleri vs Carmen Camilleri”**, P.A., 10 ta’ Novembru 1995).

Illi l-istess sentenza tkompli tghid *“Li parti fiz-zwieg ma tkunx fehmet sufficientement, fis-sens li ma tkunx hasbet bizzejhed jew ma tkunx irriflettiet bizzejhed fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenziali tal-hajja mizzewga, ma jammontax necessarjament ghal difett (serju) ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju”* (**“Selina-Maria Vella Haber vs Joseph Gatt”**, P.A., 15 ta’ April 1996).

Illi ghalhekk biex ikun hemm in-nuqqas jew difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju kif ravvizat fl-artikolu 19 (1) (**d**) irid ikun hemm l-inkapacita` psikika (mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku/psikjatriku) jew kostituzzjonal li wiehed jaghraf u jirrifletti, u li jiddeciedi liberament, fuq l-oggett tal-kunsens matrimoniali (ara f’dan is-sens, fost ohrajn, **“Jacqueline Cousin vs Bernard Simler”**, P.A., 3 ta’ Gunju 1998; **“Roseanne Cassar vs Kenneth Cassar”**, P.A. 19 ta’

Ottubru 1998; u “**Carmelo Grima vs Mary Andrews**”, P.A., 2 ta’ Novembru 1998).

Illi proprju ghalhekk ukoll il-legislatur jirrikjedi li d-difett ta’ diskrezzjoni jrid ikun wiehed serju u l-anomalija psikologika tkun wahda serja.

Illi kif jispjega **Bersini**, id-diskrezzjoni ta’ gudizzju tikkonsisti f’zewg elementi distinti izda konkorrenti u interdipendenti:-

“La piena avvertenza e il deliberato consenso . . . . La piena avvertenza si riferisce alla sfera intellettiva, il deliberato consenso a quella volitiva. In altri termini, la discrezione di giudizio comprende la maturità di giudizio e la maturità affettiva . . . . La maturità di giudizio comporta una conoscenza critica proporzionata all’ atto da compiere, agli obblighi essenziali da assumersi e ai doveri coniugali che ne derivano proiettati nel futuro. La maturità affettiva comporta generalmente quella adeguata evoluzione degli istinti, degli affetti, dei sentimenti, della emotività che se sono turbati o inadeguati intaccano direttamente la volontà e possono privare della libera scelta interiore. Abbiamo così una mancanza di consenso libero (immaturità affettiva) e ponderato (immaturità di giudizio)” (Bersini, F., “Il Diritto Canonico Matrimoniale.” (Torino, 1994), p. 97).

Illi l-istess awtur, imbagħad ikompli jispjega dwar kemm irid ikun serju d-difett ta’ diskrezzjoni biex wiehed ikun jista’ jghid li hemm id-difett fil-kunsens u l-konseguenti nullita’ taz-zwieg:-

“Se ci si chiede quale grado di discrezione di giudizio possa ritenersi proporzionato al matrimonio, rispondiamo anzitutto che, sia per la conoscenza intellettiva come per la deliberazione volitiva, dovrà essere maggiore di quello richiesto per peccare mortalmente e per stipulare gli altri contratti. Il motivo sta nel fatto che il consenso matrimoniale riguarda obbligazioni che si proiettano nel futuro ed è ordinato all’assunzione di uno stato di vita che incide su tutta l’esistenza con un contratto perpetuo e

irrescendibile che comporta una serie di gravi obblighi ad esso inerenti. Per dare un valido consenso, non e` sufficiente il grado di ragione col quale speculativamente uno sappia che cosa e` il matrimonio; e` necessaria la maturita` di giudizio capace di ponderare in concreto i doveri e i diritti che uno deve assumersi per tutta la vita. In altri termini, e` necessaria la discrezione non tanto per l' atto in se, al momento di emettere il consenso, quanto per gli impegni che da quell' atto derivano. Una discrezione che impegni per il futuro. Ovviamente si richiede una ponderazione degli impegni sostanziali del matrimonio e non di tutto il suo valore etico, religioso, sociale, giuridico ed economico, altrimenti ben pochi sarebbero in grado di emettere un valido consenso. Ogni volta che i contraenti abbiano raggiunto l' eta` prescritta dal legislatore per poter contrarre matrimonio, si presume che essi siano in possesso della debita discrezione di giudizio; tale presunzione, tuttavia, ammette prove in contrario. Pertanto, qualora si possa dimostrate, per qualsiasi motivo, la capacita` intellettiva e volitiva sopra descritta sia gravemente alterata o addirittura mancante, si dovrà ritenere che il vincolo matrimoniale sia nullo per difetto di discrezione di giudizio" (ibid. pp. 97-98).

Illi hawnekk il-Qorti, pero`, tixtieq tippreciza li ghazla libera, kunsens hieles, ghar-rabta taz-zwieg mhux sinonimu mal-kuncett ta' ghazla facili, u dan kif gja gie indikat fis-sentenzi fuq kwotati, tant li inghad li:-

"... . . . . se il sogetto non e` in grado di superare [i] condizionamenti interiori, allora si dira` che la scelta di lui non e` stata libera; lo sara` invece qualora pur pressato da tali impulsi provenienti dal proprio psichismo, da un' affettività non sufficientemente matura o anomala, e quindi anche di fronte a conflitti interiori, sara` stato capace di superarli, di dominarli razionalmente, di scegliere con autonomia . . . . In ogni caso, i nubenti debbono aver coscienza di assumere vere obbligazioni (e reciprocamente di concedere veri diritti) di creare cioe` col matrimonio un patto che vincola a un comportamento idoneo e adeguato alla specifica societa` coniugale, sia nei riguardi dell' altra parte sia nei riguardi della prole"

(Pompedda, M.F., “Incapacita` di Natura Psichica in Matrimonio Canonico: Fra Tradizione e Rinnovamento.” (Bologna, 1991), pp. 231, 233).

Illi kwantu għad-difett fil-kunsens dovut ghall-anomalija psikologika serja li tagħmilha mpossibbli għal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, il-ligi tagħna, bħad-dritt kanoniku (**Can. 1095 (3)**) tirrekjedi mhux semplici diffikulta` izda mpossibbilta` li wieħed jaqdi ossia jassumi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Inkapacita` jew impossibbila` vera f'dan il-kuntest hi ipotizzabbli biss fil-prezenza ta' anomalija psikologika serja li, independentement minn kif wieħed jagħzel li jiddefiniha jew jiklassifikaha fil-kamp tal-psikjatrija jew tal-psikologija, tintakka sostanzjalment il-kapacita` “*di intendere e / o di volere*”. “*L’incapacità di assumere gli oneri essenziali della vita coniugale*”, jghid **Bersini**, “*rende la persona inabile al matrimonio, anche nell’ipotesi ... ... che al momento di contrarre le nozze abbia avuto la discrezione di giudizio sufficiente per un valido consenso*” (op. Cit., p. 99).

Illi minn naħa l-ohra fl-artikolu **19 (1) (f)** jingħad ukoll li z-zwieg ikun null:

19 (1) (f) “*jekk il-kunsens ta’ xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta’ xi wieħed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg*”.

Illi dan is-sub-artikolu wkoll gie diskuss u ezaminat fis-sentenza **“Nicolai Balzan vs Simone Cremona”** minn din il-Qorti kif presjeduta (Cit. Nru. 1019/98/RCP – deciza fid-9 ta' Marzu 2000) u **“Mark Spiteri vs Susan Margaret Spiteri”** (P.A. (RCP) 27 ta' Frar 2001) u a skans ta' ripetizzjoni qed issir referenza ghall-principji hemm enuncjati. Illi *inoltre* fis-sentenza **“Theresa Taguri nee Spiteri vs Avukat Christopher Cilia et noe”** (Cit. Nru. 3130/96/NA – deciza P.A. (NA) fl-10 ta' Novembru 1999) gie ritenut illi:-

“Fl-interpretazzjoni ta’ dan is-sub-inciz gie ritenut mill-Qorti tagħna illi l-eskluzjoni pozittiva ma kellhiex neċċesarjament tirrizulta biss minn xi haga espressa direttament izda setghet tigi espressa bl-imgieba ta’ xi parti fil-perjodu mmedjatamente qabel u wara li jkun inkiseb l-istess kunsens”.

Illi ta’ l-istess portata hija s-sentenza **“Josette Lungaro mart Jesmond Lauro vs Jesmond Lauro”** (P.A. (RCP) I-1 ta’ Frar 2001); **“Joseph Gabriel vs Dr. Georg Sapiano nomine”** (P.A. (RCP) 8 ta’ Novembru 2000); **“Carmen El Shimi għajnejha Tanti vs Ibrahim Mohamed Mohamed Ibrahim El Shimi”** (P.A. (NA) 20 ta’ Gunju 2000); **“Mary Rose Abder Rahim vs Esam Abder Rahim”** (P.A. (NA) 31 ta’ Mejju 2000); **“Ousama William Hfez Sadallah vs Doris Dalli”** (P.A. (RCP) 4 ta’ April 2000) u **“Albert Grech vs Josette Grech”** (P.A. (RCP) 30 ta’ April 2002 Cit. Nru. 793/01/RCP).

(B). APPREZZAMENT TAL-PROVI.

Illi mill-provii prodotti jirrizulta li l-partijiet ilhom separati mill-15 ta’ Gunju 1990 permezz ta’ kuntratt pubbliku fl-atti tan-Nutar Pierre Attard esebit bhala Dok. “EM 1” a fol. 51 tal-process.

Illi ghall-fini ta’ din il-kawza l-attur jghid li huwa iltaqa’ mal-konvenuta meta hija kellha biss hmistax (15) il-sena u jakkuzza lill-konvenuta li kienet nieqsa mill-edukazzjoni, mill-manjieri u mill-karezzi u wkoll skond huwa kienet rispostuza lejn il-genituri tagħha u kellha tempra aggressiva tant li jghid li biex toħrog sikkina jew flixkun għal dak li jkun ma kienitx taħsibha darbtejn pero’ xorta ingibed lejha ghaliex skond huwa kien attratt lejha fizikament.

Illi fil-fatt l-attur ikompli jghid li huwa kien għad kellu biss tmintax (18) il-sena u peress li l-konvenuta harget tqila qabel iz-zwieg huwa jghid li *“kelli nizzewweg ghax kont bzajt minn missieri li kien ta’ dixxiplina.....ma tantx kellna x’naqsmu spiss qabel iz-zwieg ma’ xulxin”*.

Illi l-attur kompla jghid li huwa kien jibza' hafna minn missieru li kien fis-C.I.D. u allura ma qallux dwar it-tqala tal-konvenuta ghaliex kien juza d-dixxiplina "bic-cinturin". Ghalhekk skond huwa qallu biss li kien ser jizzewgu u dwar dan l-attur stqarr fis-seduta quddiem il-Perit Legal datata 8 ta' Gunju 1998 (fol. 46):-

"Jiena ma kontx ghal galbi bil-fatt li kont ser nizzewweg. Kont għadni zghir u kien hemm differenza bejn il-familja tieghu u tagħha. Kieku ma kienitx għat-tarbijsa ma kontx ser nizzewweg".

Illi skond l-istess attiur mill-ewwel fiz-zwieg inqala' l-inkwiet u jghid li l-konvenuta ma kienitx *inter alia* tiehu hsieb it-tfal tant li anke kien dahhalhom St. Patrick's. Jidher li l-inkwiet baqa' konstanti sakemm izzewgu.

Illi omm l-attur fis-seduta tat-22 ta' Lulju 2002 qalet li l-attur ma kien qal xejn lil missieru dwar it-tqala tal-konvenuta ghaliex kien jibza' minnu izda lilha kien qalilha li jahseb li l-konvenuta kienet tqila minnu. Hija tħid li lil zewgha qaltlu u dan hadha hazin u ried ikecci lill-attur 'il barra u fil-fatt it-tieg sar għand omm il-konvenuta u hadd mill-familja ta' l-attur ma ppartecipa f'dan l-avveniment.

Illi minn dan kollu jidher li l-partijiet izzewgu peress li l-konvenuta kienet harget tqila u ghall-ebda raguni ohra tant li jidher mill-ftit provi prodotti, li l-attur u l-konvenuta bezgħu f'din is-sitwazzjoni, u fil-fatt l-attur u omm l-attur jghidu car u tond li dan iz-zwieg sar biss minhabba din it-tqala, u l-attur kien imbezza` minn missieru, filwaqt li ma riedux lanqas li t-tarbijsa titwieleed barra z-zwieg. Jidher li dan kollu huwa fil-fatt 'il bogħod hafna mill-kunsens validu ghaz-zwieg rikjest specifikament u partikolarmen għal din l-ghaqda u certament li fl-opinjoni ta' din l-Qorti kien hemm vizzju ta' kunsens miz-zewg partijiet abbazi ta' l-artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta u għalhekk it-talba attrici għandha tintlaqa' għal din il-bazi.

Illi ghalhekk *in vista* tal-premess jirrizulta li l-istess zwieg għandu jigi dikjarat null abbażi ta' **l-artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255** għar-ragunijiet imputabbi liz-zewg partijiet.

III. KONKLUZJONI.

Illi għalhekk għal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi**, billi filwaqt fil-kontumacija tal-konvenuta, **tilqa' t-talba attrici** biss fis-sens hawn premess b'dan illi:-

1. Tiddeciedi u tiddikjara li z-zwieg iccelebrat mill-kontendenti fil-21 ta' April 1969 huwa null u bla effett legali u dan abbażi ta' **l-artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** għar-ragunijiet imputabbi liz-zewg partijiet.

Bl-ispejjez bin-nofs bejn iz-zewg partijiet.

Illi *inoltre* minhabba li l-attur abbuza mill-proceduri quddiem din il-Qorti u dan huwa rifless bil-mod li l-istess attur ressaq il-provi tieghu fejn dam is-snин sabiex iddikjara li kkonkuda l-provi tieghu kif jidher mill-atti processwali (dan sar biss b'nota ta' l-20 ta' Novembru 2002 – fir-rikors datat 23 ta' Ottubru 2002, l-istess attur qal biss li “*kien ghalaq prattikamente il-provi tieghu*”), u dan minkejja li l-konvenuta kienet kontumaci, u fejn jirrizulta wkoll li f'dawn is-snин kollha, kull ma tressqet xhieda mill-attur, kienet biss ta' l-attur innifsu fi tlett seduti u ta' omm l-attur f'seduta ohra, b'dan li l-istess attur naqas li jikkonkludi l-provi tieghu fi zmien ragonevoli, tant li jirrizulta mill-verbali quddiem il-Qorti diversament presjeduta, u minn diversi seduti li saru quddiem l-Perit Legali bla ma ingabret l-ebda xhieda anke ghaliex l-attur ma attendiex ghall-istess seduti. Għalhekk jirrizulta bla ebda dubju li l-attur tawwal il-proceduri bla bzonn, u b'hekk din il-Qorti b'applikazzjoni tal-paragrafu 10 ta' **l-Iskeda “A” tal-Kap 12 tal-Ligijiet ta' Malta** tordna lill-attur ihallas is-somma ta' mitejn lira Maltija (Lm200) bhala spejjez addizzjonal fir-Registru tal-Qorti, liema hlasijet għandhom isiru mill-attur fi zmien tletin (30) gurnata mid-data ta' din is-sentenza.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----